

XÂY DỰNG NHÓM HỖ TRỢ CỘNG ĐỒNG ĐỂ NGĂN NGỪA HỌC SINH DÂN TỘC NGHỈ, BỎ HỌC

• PGS.TS NGUYỄN THANH BÌNH
Trung tâm giáo dục học, ĐHSP Hà Nội

Mường Tè là một huyện miền núi vùng sâu, xa thuộc tỉnh Lai Châu. Có thể nói mặc dù còn nhiều khó khăn như tỉ lệ hộ đói nghèo cao, giao thông đi lại còn gặp nhiều khó khăn... nhưng với sự đầu tư của nhà nước và sự cố gắng của ngành giáo dục (GD), của nhân dân, nên giáo dục Mường Tè đã có những thay đổi rõ rệt qua từng năm học. Số trẻ đi học trong toàn huyện ngày càng tăng. Tính đến tháng 1/2006 quy mô giáo dục tiểu học ở Mường Tè được phản ánh cụ thể qua một số chỉ số sau:

- + Tỉ lệ trẻ 6 tuổi đến trường đạt 96%
- + Tỉ lệ trẻ trong độ tuổi (11-14) hoàn thành tiểu học chiếm 76%
- + Tỉ lệ trẻ hoàn thành tiểu học đúng độ tuổi (11 tuổi) chiếm 53% [1]

Công tác phổ cập chống mù chữ vẫn được duy trì. Tuy nhiên, chất lượng GD ở Mường Tè nói riêng và ở các địa phương miền núi khác nói chung còn hạn chế. Vào đầu mỗi năm học trẻ được huy động đến trường đạt khoảng 96%. Trong năm học, học sinh (HS) nghỉ học nhiều (đặc biệt trong thời kì giáp hạt từ sau Tết âm lịch). Tình trạng HS đi học không đều không chỉ là một trong những nguyên nhân làm cho chất lượng giáo dục thấp mà còn gây ra nguy cơ bỏ học và khó thực hiện kế hoạch phổ cập giáo dục tiểu học đúng độ tuổi và phổ cập THCS ở địa phương.

1. Nguyên nhân học sinh nghỉ học [2]

* Do điều kiện kinh tế, hoàn cảnh gia đình khó khăn: Đây là nguyên nhân chính mà 94,74% GV, 66,67% HS, cha mẹ và đại diện cộng đồng đã khẳng định. Điều này cũng dễ hiểu vì tỉ lệ hộ nghèo ở đây rất cao, ví dụ ở xã Bum Tở chiếm tới 96% theo chuẩn mới.

* Bản thân HS ngại học do học yếu: Theo nhận định của ban chỉ đạo phổ cập xã Bum Nưa thì 70% HS nghỉ học do ngại học, trong đó có 1/2 HS thuộc gia đình nghèo. Đồng thời, có 51,52% HS được hỏi đưa ra lí do này.

* Thói quen theo cha mẹ đi nương hoặc gia đình thiếu lao động (đặc biệt đối với trẻ em dân

tộc La Hủ)

* Nhận thức thấp, không thấy được sự cần thiết của việc đi học nên nhiều khi trẻ thích đi chơi, đi lấy măng, bắn chim hơn đi học.

* Sự thiếu quan tâm động viên con đi học của gia đình: Có những gia đình không nhắc nhở, tạo điều kiện cho con đi học, hay còn cha mẹ đồng ý để con bỏ học đi làm, thậm chí cha mẹ còn buộc con nghỉ học để giúp việc nhà.

Ngoài ra còn có những nguyên nhân khác như: Bị bạn bè xa lánh/ bị trêu; sợ GV; thiếu phương tiện dạy học và các hình thức hoạt động giáo dục hấp dẫn...

Trong thực tế địa phương đã đề xuất các biện pháp sau đây để thực hiện phổ cập giáo dục:

* Điều tra, quản lí chặt chẽ số lượng thuộc đối tượng phổ cập giáo dục tiểu học đúng độ tuổi và THCS để vận động đi học.

Nhận thức thấp, không thấy được sự cần thiết của việc đi học nên nhiều khi trẻ thích đi chơi, đi lấy măng, bắn chim hơn đi học

Tuyên truyền nâng cao nhận thức cho người dân về lợi ích của việc học thông qua các cuộc họp bản.

Vận động trẻ đến trường: vào đầu năm học và trong thời kì học sinh hay nghỉ học. GV kết hợp với các lực lượng trong cộng đồng đến nhà vận động.

Nhà trường tham mưu cho lãnh đạo địa phương chỉ đạo thực hiện các biện pháp phát triển GD của địa phương.

Tăng cường trách nhiệm và hiệu quả hoạt động của Ban phổ cập GD cấp xã. Mỗi thành viên trong Ban phổ cập được phân công phụ trách một bản, có trách nhiệm hàng tháng xuống bản kết hợp với trưởng bản để động viên người dân cho con đi học.

Một số tổ chức xã hội, chính trị như: chi bộ, Hội Nông dân, Mặt trận Tổ quốc... đã coi tiêu chí có con trong độ tuổi đi học là 1 trong 5 tiêu chuẩn đánh giá thi đua đối với các thành viên của tổ chức mình

Tuy nhiên, các biện pháp trên chưa phát huy tác dụng ngăn ngừa HS dân tộc nghỉ, bỏ học.

2. Xây dựng Nhóm Hỗ trợ cộng đồng (Nhóm HTCĐ) để ngăn ngừa HS dân tộc nghỉ, bỏ học

Trước thực tế đó, ý tưởng xây dựng "Nhóm hỗ trợ cộng đồng" cho từng trẻ có nguy cơ nghỉ học để giúp ngăn ngừa hiện tượng này đã được chấp nhận và dự án này đang được triển khai thí điểm ở 2 Bản Nậm Xả và Nậm Cấu thuộc xã Bum Tở, Huyện Mường Tè từ tháng 9/2006 đến tháng 6/2007.

- Nhóm hỗ trợ cộng đồng bao gồm những người sống quanh trẻ tự nguyện tham gia giúp đỡ, hỗ trợ trẻ theo khả năng của mình về vật chất và tinh thần, đáp ứng những nhu cầu cần thiết của trẻ, giải quyết những khó khăn, cản trở mà trẻ gặp phải để có thể đi học đều và học tốt hơn.

- Người tham gia Nhóm HTCĐ nhằm ngăn ngừa HS dân tộc nghỉ, bỏ học cần thỏa mãn các tiêu chuẩn sau:

- + Người có ảnh hưởng đến trẻ/gia đình trẻ;
- + Tự nguyện;
- + Có thể đáp ứng nhu cầu trẻ;

Có thể là người thuộc các tổ chức có trách nhiệm giúp trẻ khó khăn đi học [3].

- Mỗi nhóm HTCĐ cần có GV, bạn thân của trẻ và đại diện cộng đồng (có thể là đại diện CMHS, Trưởng bản hay đại diện các ban ngành đoàn thể khác, nhưng cũng có thể chỉ là người dân mà họ tự nguyện, nhiệt tình tham gia hỗ trợ...). Mỗi nhóm đều có đủ 3 thành phần trên. Số thành viên trong Nhóm HTCĐ không hạn chế. GV đảm nhiệm vai trò nhóm trưởng.

- Khóa tập huấn đầu tiên của dự án cho 16 Nhóm HTCĐ đã thu được những kết quả khả quan. Các thành viên tham gia đều thấy bổ ích, có sự thay đổi rõ rệt về nhận thức và năng lực lập kế hoạch, đặc biệt mọi người đều cam kết hoạt động tích cực để hỗ trợ trẻ [4]. Các nhóm đã thống nhất xây dựng được kế hoạch hoạt động trong học kì I bao gồm:

Hoạt động 1: Hoàn thiện cơ cấu nhóm để làm cho nhóm có khả năng giúp trẻ một cách hiệu quả nhất

Hoạt động 2: Xây dựng cơ chế thu thập thông tin về trẻ để nắm bắt thông tin về trẻ một cách kịp thời và đầy đủ nhất

Hoạt động 3: Trao đổi trong nhóm về hậu quả của việc học sinh nghỉ, bỏ học để cho mọi thành viên trong nhóm có trách nhiệm thực hiện

tốt nhiệm vụ của mình

Hoạt động 4: Tuyên truyền cho gia đình về hậu quả của nghỉ học/sự cần thiết của việc đi học để làm cho gia đình hiểu được hậu quả của nghỉ học và từ đó sẽ hợp tác với nhóm giúp trẻ đi học

Hoạt động 5: Nâng cao nhận thức trong nhóm về ích lợi của nhóm HTCĐ giúp ngăn ngừa HS nghỉ/ bỏ học để cho các thành viên trong nhóm thấy được ý nghĩa của việc mình làm và có trách nhiệm theo đuổi hoạt động của nhóm đến cùng

Hoạt động 6: Phát hiện sớm nguy cơ và nguyên nhân nghỉ/bỏ học. Đây chính là nhiệm vụ của nhóm HTCĐ

Hoạt động 7: Giúp đỡ trẻ đi học đều. Đây cũng chính là nhiệm vụ cơ bản của nhóm HTCĐ

Hoạt động 8: Giúp đỡ trẻ học tốt hơn. Đây chính là mục tiêu sâu sa của việc đi học đều, đồng thời nếu trẻ học có kết quả sẽ khích lệ em đến lớp đều hơn.

Hoạt động 9: Tìm hiểu đặc điểm trẻ. Hiểu trẻ thì sẽ có cách tác động hiệu quả và phù hợp với trẻ hơn.

Trên cơ sở đó mỗi Nhóm HTCĐ đã được xây dựng đều có kế hoạch hoạt động phù hợp với từng trẻ cụ thể của nhóm mình trong từng tháng.

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

1. Báo cáo sơ kết học kì 1 năm 2005-2006 của phòng GD Mường Tè
2. Nguyễn Thanh bình. Báo cáo điều tra thực trạng giáo dục ở Bum Tở. Tháng 8/2006
3. Nguyễn Thanh Bình. Tài liệu tập huấn của dự án "Xây dựng Nhóm HTCĐ" nhằm ngăn ngừa HS dân tộc nghỉ, bỏ học" (WB 207/2006/IGVG). Tháng 9/2006
4. Kết quả phản hồi của đợt tập huấn thứ nhất của dự án. Tháng 9/2006

SUMMARY

The article presents the status quo of school drop-outs in Muong Te District and suggests the need to form the "Community Support Group" to help prevent premature leaving among ethnic minority children.